

Jógvan Elias Winther Poulsen¹

Loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum á føroyiskum øki

Ætlanin við hesi grein
Treytir í lög og loyvi
Rættindi og skyldur loyvishavarans
Leitiloyvi
Framleiðsluloyvi
Arbeiðsskyldurnar
Leitiskeiðið og leining við atliti at framleiðslu
Leining við atliti at framleiðslu
Niðurstøða

English Summary

The Faroe Islands are newcomers to the oil industry. The Faroese Minister of Petroleum granted the first licenses for exploration for and production of hydrocarbons on 17 August 2000. The article describes various aspects of the Faroese licensing system. Faroese legislation requires that a licensing round be held before the granting of licenses. Licensing rounds may be initiated upon the adoption of a Parliamentary Act defining the areas to be offered for licensing and the general terms and conditions on which licenses will be granted. Apart from describing the licensing system, various terms and conditions included in the licenses granted for exploration for and production of hydrocarbons are treated in the article.

¹ Advokatfulltrúi á Advokatskrivstovuni í Fr. Petersensgøtu.

These include exploration term, extension with a view to production, work programme etc.

Flest øllum kunnugt var 17. august 2000 ein merkisdagur í tí, sum tað varisliga ber til at kalla oljusøgu Føroya. Hendan dagin veitti landsstýrismaðurin í oljumálum, Eyðun Elttør, fyrstu loyvini til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum á føroyskum øki.

Gongdin fram til hesa søguligu lótu í Norðurlandahúsinum hevur verið drúgv. Samráðingar hava verið við donsku stjórnina um yvirtøku av málsókinum "ráevni í undirgrundini." Somuleiðis hava samráðingar verið við bretsku stjórnina um landgrundsmarkið millum Føroya og Bretlands. Hetta vóru spurningar, sum skuldu avgreiðast, áðrenn farast kundi undir at bjóða út øki til veruliga leiting eftir olju á føroyskum øki.

Hesi viðurskifti vórðu avgreidd ávikavist tíðliga og seint í níti árunum. Í 1992 varð avtala gjørd millum Føroya Landsstýri øðrumegin og donsku stjórnina hinumegin. Sambært avtaluni varð málsøkið "ráevni í undirgrundini" yvirtikið av føroysku heimastýrismyndugleikunum. 21. juli 1999 kom sáttmálin um landgrundsmarkið millum Føroya og Bretlands, sum varð undirritaður 18. mai 1999, í gildi.

Tá sáttmálin um landgrundsmarkið var komin uppá pláss, var klárt at bjóða út øki til leiting eftir olju.

Útbjóðingarumfarið varð sett í verk tann 17. februar 2000, tá landsstýrismaðurin lýsti eftir umsóknum um loyvi at leita eftir olju. Umsóknirnar vóru inni 17. mai 2000, og loyvini vórðu, sum omanfyri nevnt, veitt tann 17. august 2000.

Ætlanin við hesi grein

Ætlanin við hesi grein er at greiða nærrí frá pörtum av føroysku loyvisskipanini. Í hesum sambandi verður hugt at teirri mannagongd, sum føroyskir myndugleikar skulu fylgja, tá loyvi verða veitt at leita eftir og framleiða olju á føroyskum øki.

Harnæst er ætlanin at viðgera partar av teimum rættindum eins og teimum skyldum, sum loyvini til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum geva, ávikavist leggja á, loyvishavarar á føroyskum øki.

Lógin um kolvætnisvirksemi

Høvuðslógin av týdningi fyrir kolvætnisvirksemi á føroyiskum øki er lögtingslógi nr. 31 frá 16. mars 1998 um kolvætnisvirksemi.

Hendan lógin, sum oftani verður nevnd “kolvætnislógin,” hevur ásetingar um kolvætnisvirksemi á føroyiskum øki frá byrjan til enda.

Lógin hevur reglur um loyvi til forkanningar, reglur um loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvætnum og reglur um mannagongdina fyrir, hvussu slík loyvi verða veitt. Harumframt hevur lógin reglur um, hvussu virksemið skal leggjast til rættis, reglur um rørleiðingarskipanir eins og reglur um avrigging av virkseminum.

Afturat hesum eru reglur í lögini um umhvørvisfylgjumetingar og reglur um arbeiðsumhvørvi, trygd og tilbúgving v.m.

Treytir í lög og loyvi

Treytirnar, sum loyvishavarar á føroyiskum øki virka undir, eru ásettar í lóggávu, men eisini í teimum loyvum, sum loyvishavararnir hava fingoð.

Loyvini endurtaka í ein ávísan mun reglur, sum frammanundan eru ásettar í kolvætnislögini. Í summum fórum áseta loyvini tó nærrí, hvørji rættindini og skyldurnar hjá loyvishavarunum eru.

Í øðrum fórum eru rættindini hjá loyvishavarunum nevnd í loyvinum, meðan tað fyrir at fáa nærrí greiðu á innihaldinum í hesum rættindum er neyðugt at hyggja nærrí í kolvætnislögina og í viðmerkingarnar til ávísar greinar í hesi lög.

Kolvætnislógin og tey loyvi, sum eru veitt oljufeløgunum á føroyiskum øki, skulu tí síggjast sum ein heild. Um tørvur er á nærrí vitan um rættarstøðuna hjá loyvishavarum, er tí ikki nóg mikið at halda seg til antin kolvætnislögina ella til loyvið hjá tí einstaka loyvishavarunum.

Eisini kann onnur lóggáva enn tann omanfyri nevnda hava stóra ávirkan á rættarstøðuna hjá loyvishavarunum. Her verður millum annað hugsað um umhvørvislóggávuna og reglur um heilsu, trygd og umhvørvi, eins og skattalóggávuna.

Útbjóðingarumför

Sambært § 6, stk. 1 í kolvetnislóginí kann landsstýrið veita loyvi við einkarrætti til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum á neyvt ásettum økjum og við gjølla ásettum treytum.

Kolvetnislógin hevur greiðar reglur fyri, hvussu mannagongdin skal vera, tá loyvi verða veitt til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum.

Áðrenn landsstýrið ella tann landsstýrismáðurin, sum hevur ábyrgdina av hesum málsøki, t.e. landsstýrismáðurin í oljumálum, veitir loyvi, skal útbjóðingarumfar haldast. Hetta merkir, at landsstýrið alment skal lýsa eftir umsóknum frá áhugaðum um at sökja um loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum. Hetta er uppgávan hjá landsstýrismanninum í oljumálum og hansara embætisfólk i Oljumálastýrinum.

Í lýsingini eftir umsóknum verður millum annað víst á, hvørji øki verða boðin áhugaðum at sökja um. Landstýrismáðurin í oljumálum ger hinvegin ikki sjálvur av, hvørji øki verða boðin út. Hetta er uppgávan hjá lögtinginum, sum eisini tekur avgerð um almennu treytirnar, sum skulu galda fyri loyvini.

Útbjóðingarlógin

Sambært kolvetnislóginí skal lögtingið nevnilia, áðrenn lýst verður eftir umsóknum, samtykkja eina sonevnda “útbjóðingarlóg,” sum ásetir hvørji øki verða boðin út. Lögtingið skal harumfram í útbjóðingarlóginí áseta almennu treytirnar fyri loyvini, sum ætlanin er at veita. Hetta merkir, at landsstýrismáðurin bert kann bjóða tey øki út, sum lögtingið hevur ásett í útbjóðingarlóginí. Somuleiðis skulu loyvini innihalda tær almennu treytirnar, sum lögtingið hevur ásett.

Almennu treytirnar eru tær somu fyri øll tey loyvi, sum verða veitt. Hetta merkir millum annað, at samráðingar ikki eru um hesar treytir millum umsókjaran og myndugleikarnar í sambandi við, at loyvini verða veitt.

Afturat teimum almennu treytunum koma treytir, sum eru serstakar fyri tað einstaka loyvið. Talan er um økið, sum er fevnt av einstaka loyvinum, arbeiðsskránná fyri einstaka loyvið eins og partar av treytunum, sum hava við fóroyiska luttøku at gera. Serstøku treytirnar eru eyðekendar við, at tað ikki ber til at áseta hesar treytir frammanundan útbjóðingarumfarinum. Hesar treytir verða ásettar eftir samráðingar og við støði í umsóknini frá oljufelagnum.

Økini, sum vórðu boðin út eins og almennu treytirnar í fyrsta útbjóðingarumfarinum vórðu ásett í lögtingsslög nr. 5 frá 8. februar 2000. Ókið sást á einum korti, sum varð hjálagt útbjóðingarlógin. Almennu treytirnar vórðu ásettar í einum sonevndum “standardloyvi”, sum somuleiðis var lagt við útbjóðingarlógin.

Umframt at vísa almennu treytirnar fyrir loyvini var standardloyvið eisini ein standardur fyrir tey einstøku loyvini, sum seinni vórðu veitt oljufeløgunum. Standardloyvi hevði nevnliga skap av einum “lidnum” loyvi og tær serstøku treytirnar kundu í høvuðsheitum ásetast við at leggja við fylgiskjøl til einstaka loyvið. Hesi fylgiskjøl ásettu so serstøku treytirnar fyrir loyvið hjá einstaka loyvishavarunum.

Rættindi og skyldur loyvishavarans

Sum omanfyri nevnt er ætlanin við hesi grein at siga eitt sindur um tey rættindi og tær skyldur, sum liggja á teimum feløgum, sum hava fingið loyvi at leita eftir olju á føroyskum øki. Tað ber ikki til at fara í smálutir við øllum viðurskiftum av týdningi fyrir loyvishavarnar. Hesum loyvir plássið ikki.

Av týðandi treytum, sum ikki verða viðgjordar í hesi grein, kunnu nevnast krøvini um at geva føroyskum fyritøkum veruligar möguleikar fyrir at lutta ka í kolvetnisvirkseminum. Somuleiðis verða reglurnar í loyvunum um framleiðslugjald ikki viðgjordar í hesi grein.

Rættur loyvishavarans á loyvisøkinum

Sambært § 3, stk. 1, 1. pkt. í loyvinum fær loyvishavarin einkarrætt til at leita eftir og framleiða kolvetni á loyvisøkinum. Loyvisøkið er tað ókið, sum hoyrir til tað einstaka loyvið. Hetta er í samsvar við § 6, stk. 1 í lögini um kolvetnisvirksemi, sum ásetir, at landsstýrismaðurin kann veita loyvi við einkarrætti til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum á neyvt ásettu økjum við gjølla ásettu treytum.

Í viðmerkingum til § 6, stk. 1 í lögini um kolvetnisvirksemi verður nærrí greitt frá teimum rættindum, sum eitt tilíkt loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum gevur loyvishavarunum á tí økinum, sum hann hevur fingið loyvi til.

Flestum kunnugt eru tær íløgor, sum skulu til í sambandi við leiting eftir kolvetnum, sera stórar, ikki minst í mun til støddina av teimum fløgum, sum føroyskt vinnulív vanliga arbeiðir við. Og um leitingin skuldi havt við sær,

at farið verður undir at útbyggja ein kolvetnifund við atliti at framleiðslu gerast neyðugu ílögurnar enn storri.

Við omanfyri nevndu ílögum í huga er sjálvsagt, at tey rættindi, sum loyvishavararnir hava sambært loyvi og lóggávu, eru av sera stórum týdningi fyri loyvishavararnar. Tað eיגur at vera havt í huga, at loyvið og tey rættindi, sum hetta gevur loyvishavarunum, eru lögfrøðiliga høvuðsgrundarlagið undir øllum virkseminum hjá loyvishavarum á føroyskum øki.

Felagsloyvi til leiting og framleiðslu

Talan er um eitt felagsloyvi til at leita eftir og framleiða kolvetni. Orsøkin til, at loyvið verður veitt sum eitt felagsloyvi er, at oljufeløg neyvan fääst at gera stórar ílögur í eitt nú leitiboringar, um teimum ikki frammanundan er tryggjaður rættur til at framleiða og eiga kolvetni, sum kaska eru á loyvisøkinum. At talan er um eitt felagsloyvi til leiting og framleiðslu merkir, at loyvishavarin, um ávíasar treytir eru loknar, hevur krav um at fää loyvið longt við atliti at framleiðslu.

Tað, at loyvishavarin fær rætt til at leita eftir og framleiða kolvetni, merkir ikki, at loyvishavarin hevur fríar teymar og kann bera seg at sum honum lystir á loyvisøkinum eftir at hann hevur fangið eitt loyvi. Loyvishavarin skal tryggja sær, at hann hevur øll neyðugu loyvini og góðkenningar sambært kolvetnislógini og lóggávuni annars til virksemið, sum hann ætlar sær undir. Hetta er ásett í § 30, stk. 2 í loyvinum.

Hendan áseting er í veruleikanum mest at líkna við eina staðfesting av, at loyvishavarin eins og onnur skal fylgja tí lóggávu, sum til hvørja tíð er galdandi í Føroyum. Eisini kann hetta metast sum ein áminning til loyvishavarin um at minnast til, at honum tørvar ítökiligt loyvi til nærum alt virksemi, sum farið verður undir sambært loyvinum. Eitt nú er í § 15 í kolvetnislógini ásett, at neyðugt við loyvi frá myndugleikunum, áðrenn farið verður undir leitiboringar. Harumframt skal loyvi eisini fääst til vega, áðrenn farið verður undir eina möguliga framleiðslu á loyvisøkinum.

At loyvishavarar skulu hava ítökiliga góðkenning, áðrenn farið verður undir ymiskt virksemi, herundir leitiboringar og útbygging, merkir, at myndugleikarnir hava góðar möguleikar at hava eftirlit við virkseminum hjá loyvishavarunum. Umvegis viðgerðina av umsóknunum til loyvi til ymiskt virksemi fää myndugleikarnir eisini gott innlit í virksemið hjá loyvishavarunum.

Í sambandi við viðgerðina av umsóknunum um slík loyvi hava myndugleikar og loyvishavarar eisini góðar möguleikar at samskifta um viðurskifti av týdningi fyri virksemið hjá tí einstaka loyvishavaranum.

Fyri loyvishavararnar kann tað tykjest sum möguleikarnir at útinna virksemið sum hvor loyvishavari metir vera best, eru rættileiga avmarkaðir. At virksemið er so neyvt stýrt, er tó vanligt, í hvussu so er í londunum í Vesturheiminum, sum framleiða kolvethni.

Leitiloyvi

At loyvishavari fær rætt at leita eftir kolvetnum merkir, at loyvishavarin hevir rætt at gera nágreniligar kanningar á loyvisøkinum fyri at kanna, um kolvethni finnast á hesum øki ella ikki. Talan kann eitt nú vera um at seta í verk seismiskar kanningar og aðrar sonevndar forkanningar. Talan kann tó eisini vera um at fara undir veruligar royndarboringar eftir kolvetnum. Royndarboringar eru týdningarmesta leitivirksemið, tí tað eru hesar, sum endaliga staðfesta um kolvethni finnast á loyvisøkinum ella ikki.

Viðmerkjast skal, at kolvetsislógin gevur myndugleikunum heimild at veita onnur loyvi enn loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum. Myndugleikarnir kunnu eitt nú eisini veita loyvi til forkanningar á føroyska landgrunninum. Sum heitið bendir á, eru forkanningar kanningar, sum verða nýttar til at staðfesta, um tað loysir seg at fara undir veruliga leiting eftir olju, herundir við boringum. Tað slagi av kanningum, sum fólk flest hava hoyrt um, eru seismiskar kanningar. Talan kann tó eisini vera um aðrar kanningar, eitt nú jarðevnafrøðiligar kanningar og um grunnar boringar, sum bert fara nakrar fáar 100 metrar niður.

Forkanningarloyvi geva hinvegin ikki loyvishavaranum rætt at fremja veruligar leitiboringar. At eitt felag hevir havt eitt forkanningarloyvi á einum øki gevur heldur ikki viðkomandi felagi nakran framílhjárætt, tá loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum verða veitt á tí øki, sum forkanningarloyvi hevir verið galddandi fyri.

Í hesum sambandi skal nevnast, at loyvishavarum, sum hava loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvethni, ikki tørva eitt forkanningarloyvi fyri at gera forkanningar á einum øki, har hesir hava fingið loyvi at leita eftir og framleiða kolvethni. Eitt loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum gevur nevniliða eisini loyvishavarum rætt til at gera forkanningar.

Loyvishavarin hevur tó ikki einkarætt til at gera forkanningar á loyvisókinum. Ætlar loyvishavarin at gera forkanningar uttan fyrí økið, sum er fevnt av loyvi hansara, skal hann somuleiðis útvega sær eitt forkanningarloyvi.

Harumframt skal loyvishavarin fylgja reglunum, ið til hvørja tið eru galdandi fyrí forkanningarvirksemið. Hetta er galdandi fyrí allar forkanningar á føroyskum øki. Talan er um reglur, ið eru ásettir fyrí at verja fiskastovnar, herundir reglur um tíðaravmarkingar fyrí seismiskt virksemi.

Framleiðsluloyvi

Verða kolvetni funnin í rakstrarverdum nøgdum á loyvisókinum hevur loyvishavarin rætt at framleiða hesi kolvetni, sí eisini niðanfyri. At loyvishavarin hevur rætt at framleiða kolvetni merkir, at loyvishavarin kann seta alt tað arbeidi í verk, ið er neyðugt til framleiðslu av einum gjördum kolvetnisfundi. Talan er tó heldur ikki í hesum fórnum um ein rætt, sum er uttan avmarkingar.

Ætlar loyvishavarin sær undir framleiðslu skal hann lúka treytirnar hesum viðvíkjandi í loyvinum og lóggávuni annars. Í hesum sambandi kann verða nevnt, at loyvishavarin sambært § 5, stk. 3 í loyvinum skal senda inn umsókn um leining av loyvinum við atlini at framleiðslu. Harumframt skal loyvishavarin senda inn leiðbyggiætlan til góðkenningar sambært § 15, stk. 2 og 3 í kolvetnislögini.

Ognarrættur til framleidd kolvetni

Sum tað verður nevnt í viðmerkingunum til § 3, stk. 1 í kolvetnislögini verða kolvetni, sum loyvishavarar framleiða, ogn loyvishavarans. Hetta merkir, at loyvishavarin í útgangsstöðinum kann gera, hvat hann vil við kolvetni, sum verða framleidd. Loyvishavarin kann selja triðjamanni framleiddu oljuna ella framleidda gassið, hann kann nýta hesi kolvetni í egnu framleiðslu síni ella hann kann gera okkurt annað við kolvetnini, um hann vil.

Afturfyri, at loyvishavarin fær ognarrættin til framleidd kolvetni, skal hann lúka tær treytir, sum eru lagdar á hann sambært loyvinum og føroyskari lóggávu annars. Millum annað skal loyvishavarin gjalda tær ágávur, sum tað er álagt honum at gjalda eins og rinda skatt v.m.

Annað virksemi á loyvisókinum

Loyvishavarin skal tola, at annað virksemi verður útint á tí øki, sum er fevnt av loyvi hansara til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum. Tað er rættliga sjálvsagt, at fiskiskapur og annað búskaparligt virksemi, sum kann hugsast at verða útint á loyvisøkinum, ikki skal halda uppat, bert tí, at eitt felag hevur fangið loyvi til at leita eftir olju í undirgrundini. Loyvishavarin hevur nevniliga bert fangið einkarrætt til at leita eftir og framleiða kolvetti á loyvisøkinum og ikki ein rætt til at útilloka øllum øðrum virksemi.

Í § 3, stk. 2 í loyvinum verður ymiskt virksemi nevnt, sum landsstýrismaðurin, hóast einkarætt loyvishavarans til at leita eftir og framleiða kolvetti, kann veita øðrum loyvi til á loyvisøkinum. Talan er m.a. um loyvi til at gera forkanningar og vísindaligar kanningar og eins og loyvi til at leggja rørleiðingar.

Virksemið, sum verður nevnt í § 3, stk. 2 í loyvinum, er ikki fevnt av einkarættinum hjá loyvishavarunum á loyvisøkinum. Lítill ivi er tí um, at landsstýrismaðurin eisini hevði kunnað veitt loyvi til slíkt virksemi, hóast hetta ikki varð beinleiðis nevnt í loyvinum. At möguleikin fyri, at slík loyvi kunnu verða veitt, verður beinleiðis nevndur í loyvinum, hevur tó við sær, at loyvishavarin gerst varugur við, at loyvi til slíkt virksemi kann verða veitt. Hetta kann möguliga forða fyri ósemjum millum myndugleikarnar og loyvishavarun, um slík loyvi verða veitt.

Verða loyvi veitt til virksemi av tí slagi, sum er nevnt í § 3, stk. 2, kann tørvur verða á at ansa eftir, at slíkt virksemi ikki tarnar virksemi sambært loyvum til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum. Somuleiðis kann tørvur verða á at ansa eftir, at virksemið hjá loyvishavarum, sum leita eftir olju á einum øki, ikki í óneyðugan mun kemur í vegin fyri øðrum virksemi, sum verður útint á sama øki.

Reglur eru í loyvinum, sum miða eftir at forða fyri trupulleikum av hesum slagi. Ein skylda er nevniliga løgd á loyvishavarunum at gera sitt besta til at tryggja, at hansara leiti- og framleiðsluvirksemi ikki kemur í vegin fyri virksemi sambært loyvum til annað virksemi á loyvisøkinum.

Hinvegin skal Oljumálastýrið virka fyri, at virksemi av tí slagi, sum verður nevnt í § 3, stk. 2 og virksemi sambært øðrum loyvum til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum, ikki í óneyðugan mun hindrar virksemið hjá tí, sum hevur fangið loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvetti.

Arbeidsskyldurnar

Sambært § 9 í kolvetnislóginí skulu arbeiðsskyldurnar, sum loyvishavarar skulu útinna í loyvisskeiðnum, ásetast í loyvinum. Hesar arbeiðsskyldur eru av stórra týdningi. Talan er nevnliga um tað arbeiðið, sum skal vísa, um kolvetni eru á loyvisókinum ella ikki.

Arbeiðsskyldurnar, sum umsøkjarar átaka sær sum treyt fyri at fáa loyvi á einum ávísum øki, eru eisini tað mest týdningarmikla metingarstøðið, ið verður nýtt, tá myndugleikarnir taka avgerð um, hvør av fleiri umsøkjarum til eitt ávist øki skal fáa loyvi. Tí er harðasta kappingin millum loyvishavarar júst á økinum fyri arbeiðsskránná.

Arbeiðsskráin

Arbeiðsskyldurnar fyri einstaka loyvið verða ásettari í einari arbeiðsskrá, sum verður hjálolgð tí einstaka loyvinum sum eitt fylgiskjal. Á sama hátt sum við økinum fyri einstaka loyvið er talan um eina serstaka treyt. Hetta merkir, at talan er um eina treyt, sum verður ásett eftir nærri samráðingar millum einstaka umsøkjaran og myndugleikarnar.

Hvussu umfevnandi leitiskyldur, umsøkjarar vilja átaka sær, er tengt at leitivánunum á tí einstaka økinum og at, hvussu stóran dent umsøkjarin leggur á at fáa júst teigin, sum talan er um. Hetta merkir, at kappingin um einstaka loyvisókið er tað, sum leggur støðið fyri arbeiðsskyldurnar.

Myndugleikarnir og oljufelögini hava sama endamál við at fara undir at leita eftir kolvetnum. Vónin er sjálvsagt, at kolvetni verða funnin í rakstrarverdum nøgdum, og at framleiðsla og inntøkur til samfélög og oljufelag spryjast burturúr.

Hóast oljufelögini eru á einum leitingarøki fyri at finna olju, og hóast tey tí í útgangsstøðinum skuldu verið áhugað í at gjört neyðuga leitingararbeiðið, vilja felögini ikki binda seg til fleiri arbeiðsskyldur enn neyðugt fyri at fáa loyvi til einstaka teigin. Ein av orsókunum til hetta er tann høgi kostnaðurin, sum leitingarvirksemi hevur við sær.

Hinvegin eru myndugleikarnir sum høvuðsregla áhugaðir í at fáa loyvishavararnar at taka við so stórum leitiskyldum sum gjørligt. Hetta gevur bestu möguleikarnir at finna kolvetni. Av tí, at myndugleikarnir fáa úrslit frá leitingarvirkseminum so hvort, gevur stórt leitingarvirksemi eisini myndugleikunum betri innlit í leitivánirnar á økinum sum heild.

Oljufelög og myndugleikar hava ein felags áhuga í, at arbeiðsskyldurnar speglar leitivánirnar á hvørjum einstökum øki. Fyri myndugleikarnar merkir hetta, at ansast má eftir, at umsøkjarar ikki bjóða sær at gera óveruliga nögy arbeiði fyri at fáa loyvi. Verður bert hugt at talinum av boringum, sum eitt oljufelag vil átaka sær fyri at fáa loyvi á einum ávísunum øki, er ikki óhugsandi, at tað kann gerast trupult at fáa loyvishavarar at gera tað arbeiðið, sum teir hava átikið sær.

Hendir tað tildomis, at eitt oljufelag, sum hevur átikið sær at gera fleiri boringar á einum loyvisøki, eftir fyrstu boringina kemur eftir, at últitini fyri seinni boringum eru ring ella kanska vónleys, er möguligt, at felagið fer at royna at sleppa undan at fremja restina av arbeiðinum.

“Bora ella rinda”

Skuldi tað hent, at ein loyvishavari ikki útinnað alt tað arbeiðið, sum hesin hevur átikið sær at gera sambært arbeiðsskránni, hevur landsstýrismaðurin möguleika at krevja pengar frá loyvishavarunum í staðin.

Í § 28, stk. 2 í loyvinum er nevniliga ásett, at um nakar partur av tí arbeiðinum, sum er ásett fyri einstaka loyið, ikki er útintur, skal loyvishavarin gjalda Oljumálastýrinum eina upphædd, sum samsvarar tí, tað hevði kostað at latið eitt annað felag útint skyldurnar fyri tað almenna. Henda regla styrkir um möguleikarnar hjá myndugleikunum at fáa loyvishavarar at útinna arbeiðsskránnu fyri loyvi teirra.

Sum omanfyri nevnt, kann tað hugsast, at fyrstu boringarnar á einum loyvisøki hava við sær, at framtíðar vánirnar fyri at finna olju ikki eru góðar. Eru bæði loyvishavari og myndugleikar samd um, at tað ikki loysir seg at fremja fleiri boringar á einum øki, er neyvan serliga skilagott at brúka nögvun pening uppá fleiri boringar.

Landsstýrismaðurin hevur möguleika at veita undantøk frá regluni um, at loyvishavarar, sum ikki vilja útinna skyldur sínar sambært loyvinum, skulu rinda tí almena samsvarandi upphædd. Tað kann hugsast, at hesin möguleikin fyri at veita undantøk hevði kunnað verið brúktur í samráðingum millum einstaka loyvishavarar og myndugleikarnar um, at loyvishavarin í staðin fyri arbeiðið sambært arbeiðsskránni skuldi gjort annað leitingararbeiði ella á annan hátt sett pening í leitingarvirksemi á føroyiskum øki.

Høvuðsreglan er tó heilt greið, nevniliga at loyvishavarin skal útinna tað arbeiðið, sum loyvishavarin og myndugleikarnir eru komnir ásamt um í sambandi við samráðingarnar, og sum er staðfest í arbeiðsskránni.

Arbeiðsskráin: Minsta arbeiðið á loyvisøkinum

Vert er at leggja sær í geyma, at arbeiðsskráin bert ásetir minstu arbeiðsnøgdina, sum loyvishavarin skal útinna á loyvisøkinum. Er tað so, at ein loyvishavari hevur hug at gera eitt nú fleiri boringar enn ásett, fara myndugleikarnir neyvan at nokta hesum um ikki avgerandi fyrilit tala ímóti, at slíkar boringar verða gjørðar.

At eitt oljufelag hevur hug at gera arbeiði út yvir arbeiðsskránnna kann koma fyri um kolvetni verða funnin í leitiboringum, og tørvur er á at gera fleiri kanningar árenn støða kann takast til, um talan er um ein rakstrarverdan kolvetnisfund.

Eisini kann hugsast, at úrslitini frá fyrstu boringunum vísa, at annað leitingararbeiði enn upprunaliga ætlað kann vera neyðugt fyri at fåa fullgóða vitan um leitivánirnar á loyvisøkinum.

Slíkar eykaboringar eins og annað leitingararbeiði koma sjálvsagt undir somu treytir um at lata inn arbeiðsætlanir sum boringar sambært arbeiðsskránni o.a., jvb. m.a. § 15 í lögini um kolvetnisvirksemi.

Leitiskeiðið og leining við atliti at framleiðslu

Talan er, sum áður nevnt, um eitt felagsloyvi at leita eftir kolvetnum og at framleiða tað, sum verður funnið. Samsvarandi hesum er loyvisskeiðið eisini býtt í tvey, nevniliga eitt leitiskeið og eitt framleiðsluskeið.

Leitiskeiðið verður nýtt til at gera tað leitingararbeiðið, sum myndugleikarnir og einstaki loyvishavarin eru komin ásamt um, skal gerast á loyvisøkinum, og sum er nærri staðfest í arbeiðsskránni, sum liggur við tí einstaka loyvinum. Verða kolvetni funnin í rakstrarverdum nøgdum í leitiskeiðinum hevur loyvishavarin undir ávísum treytum krav um, at loyið verður longt við atliti at framleiðslu.

Í fyrsta útbjóðingarumfarinum kundi landsstýrismaðurin veita loyvi við einum leitiskeiði uppá antín 6 ella 9 ár. Hetta var ásett í útbjóðingarlögini fyri fyrsta útbjóðingarumfar. Fýra loyvi vórðu veitt við einum 6 ára leitiskeiði, meðan 3 loyvi vórðu veitt við einum 9 ára leitiskeiði. Longdin á

leitiskeiðinum varð avtalað fyri hvort loyvi sær og talan var tí um eina serstaka treyt.

Ymisk fyrilit og viðurskifti høvdu ávirkan á, hvort eitt 6 ára loyvi ella eitt 9 ára loyvi varð veitt.

6 ára leitiskeið

Loyvi við einum leitiskeiði uppá 6 ár vórðu veitt á økjum, har jarðfrøðiligi kunnleikin til økið var góður frammanundan útbjóðingarumfarinum og har leitivánirnar tí vóru og framhaldandi eru lutfalsliga góðar. Á hesum økjum var heldur ikki neyðugt at gera so víttfevnandi kanningar áðrenn farast kundi undir boringar. Av somu orsøk var ikki tørvur á so longum leitiskeiði. Hesi loyvi vórðu veitt í landsynningshorninum á føroyska landgrunninum, tætt at markinum móti Bretlandi.

Hetta økið var væl kannað frammanundan útbjóðingarumfarinum og tí var möguligt at arbeiða meira miðvist við einstökum leitimíðum á hesum partinum av landgrunninum. Av somu orsøk eru tey øki, sum eru fevnd av 6 ára loyvum, minni enn økini, sum eru fevnd av 9 ára leitiloyvum.

Tey felög, sum hava fingið 6 ára loyvi, hava í arbeiðsskrá síni átikið sær at gera eina ella fleiri leitiboringar umframt at gera annað leitingararbeiði, herundir seismiskar kanningar.

9 ára leitiskeið

Loyvi við einum 9 ára leitiskeiði eru hinvegin veitt á økjum, har kanningarnar frammanundan útbjóðingarumfarinum ikki vóru so nógvar. Av somu orsøk var kunnleikin til hesi øki avmarkaður og kappingin um at fáa loyvi í fyrsta útbjóðingarumfarinum ikki so hørð sum í teimum økjum í landssynningshorninum, sum vóru meira “búgvín” frammanundan útbjóðingarumfarinum.

9 ára leitiskeiðið er býtt í tvey, nevnliga fyrst eitt 3 ára skeið og so eitt 6 ára skeið, sum einstaki loyvishavarin og Oljumálastýrið skulu samráðast um.

Arbeiðsskráin fyri 9 ára loyvini er bert ásett fyri fyrstu 3 árini. Hendan arbeiðsskrá fevnir um forkanningarvirksemi av ymsum slagi, herundir serliga seismiskar kanningar. Endamálið við hesum fyrsta skeiði er, at loyvishavarin skal fáa möguleika fyri at kanna, um jarðlög finnast á loyvisøkinum, sum tað er vert at kanna nærri, herundir við boringum.

Loyvishavarar við 9 ára loyvum hava möguleika fyrir at siga alt økið frá sær eftir fyrstu 3 árini, um teir ikki ynskja at halda fram við virkseminum.

Nýggj avtala eftir fyrstu 3 árini

Ynskja loyvishavarar at halda fram við kanningararbeidiðinum eftir, at fyrstu 3 árini eru farin, skal nýggj avtala gerast millum loyvishavarar og Oljumálastýrið fyrir eftirverandi 6 árini. Henda avtala skal gerast í seinasta lagi 4 mánaðar innan fyrstu 3 árini av leitiskeiðnum eru farin. Hetta merkir, at fyrir tey loyvi, sum vórðu latin 17. august 2001, skal nýggj avtala gerast í seinasta lagi 17. apríl 2003.

Talan skal fyrir tað fyrsta vera um at avtala eina nýggja arbeiðsskrá fyrir eftirverandi 6 árini av leitiskeiðnum. Sum omanfyri nevnt er endamálið við teimum fyrstu 3 árunum, at loyvishavarin skal kanna, um leitimið eru á loyvisókinum, sum tað er vert at kanna við eitt nú boringum. Av somu orsök verður tað væntandi sum høvuðsregla ein treyt fyrir at fáa loyvið longt, at arbeiðsskráin fyrir seinnu 6 árini fevnir um minst eina boring á loyvisókinum.

Afturat avtaluni um eina nýggja arbeiðsskrá skal avtalast, í hvønn mun og nær loyvishavarin skal lata partar av loyvisókinum frá sær. Hetta er neydugt av tí, at loyvisókini fyrir 9 ára loyvini eru stór. Sæð frá myndugleikanna síðu verður tað ikki mett at vera skilagott ella ynskiligt at lata loyvishavarar liggja á øllum økinum í 9 ár.

Fyrir myndugleikarnar er betri at miðsavna leitivirksemið hjá loyvishavaranum á teimum þortum av loyvisókinum, har leitivánirnar tykjast bestar. Afturat tí, at orkan hjá loyvishavaranum verður miðsavnað, kunnu tey øki, sum verða latin myndugleikunum aftur, verða boðin út í nýggjum útbjóðingarumfórum. Á tann hátt skuldi borið til at arbeitt meira miðvist við leiting eftir kolvetnum á fóroyska landgrunniðum. Verða somu økini boðin út umtafur ber til hjá nýggjum umsókjarum at arbeiða við leiting á økjunum og harvið royna nýggjar leitihaettir.

Støddin á tí øki, sum skal latast myndugleikunum aftur, fer at verða ásett í mun til tær leitiskylldur, herundir boringar, sum loyvishavararnir vilja átaka sær fyrir eftirverandi 6 árini. Hetta merkir, at loyvishavarar, sum vilja átaka sær fleiri leitiskylldur, sleppa at liggja á storrri økjum enn loyvishavarar, sum bert vilja átaka sær leitiskylldur í minni mun. Á henda hátt kunnu loyvishavarar eggjast til at átaka sær munagóðar leitiskylldur.

Økið, sum verður fevnt av 9 ára loyvinum eftir, at avtala verður gjørd um nýggja arbeiðsskrá og um at lata økið aftur, kunnu hugsast at fára at verða á leið av somu stødd sum loyvisökini fyri 6 ára loyvini, sum vórðu veitt í fyrsta útbjóðingarumfarinum.

Fæst semja ikki í lag millum myndugleikarnar og loyvishavaran eftir fyrstu 3 árini um nýggja arbeiðsskrá og um at lata økið innaftur fellur loyvið burtur og økið verður alt sum tað er tökt hjá myndugleikunum. Tá kunnu myndugleikarnir lata hesi øki vera partur av útbjóðingarøkinum í nýggjum útbjóðingarumfórum.

Leining við atliti at framleiðslu

Sum áður nevnt er talan um eitt felags loyvi til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum. Finnur loyvishavarin kolvetni hevur hann undir ávísum treytum krav um, at loyvið verður longt við atliti at framleiðslu.

Sambært § 5, stk. 2 í loyvinum verður leining av loyvinum eftir § 8, stk. 2 í lögini um kolvetnisvirksemi játtáð av landsstýrismanninum fyri upp til 30 ár frá tí degi, at leining verður játtáð.

Longdin á framleiðsluskeiðinum verður ásett eftir, hvussu nógv er funnið og hvussu langa tið loyvishavaranum tí tørvar fyrir at framleiða kolvetnini á økinum, sum talan er um. Hetta merkir, at loyvishavarar í útgangsstøðinum bert fáa ta tið at framleiða kolvetnini, sum teimum tørvar. Hetta er eisini ein háttur hjá myndugleikunum at tryggja sær, at øki ikki eru loyvishavarum tøk longri enn neyðugt.

Treytir fyrir leining við atliti at framleiðslu

Loyvishavarin hevur sum nevnt ikki eitt treytaleyst krav um at fáa loyvið longt við atliti at framleiðslu. Nakrar skyldur skulu lúkast áðrenn loyvi verður longt og treytir eru somuleiðis fyrir leingingini.

Sambært § 5, stk. 3 í loyvinum er tað fyrir tað fyrsta ein treyt fyrir leining av loyvinum við atliti at framleiðslu, at loyvishavarin hevur lokið allar sínar skyldur. Hetta merkir, at loyvishavarin skal hava lokið allar skyldur, sum liggja á honum sambært loyvinum. Talan er m.a. um arbeiðsskyldur sambært arbeiðsskránni og skyldur at geva føroyiskum fyritökum veruligar möguleikar at bjóða.

Eisini er talan um aðrar skyldur, sum liggja á loyvishavaranum sambært loyvinum. Harumframt er talan um skyldur, sum liggja á loyvishavaranum

sambært lóggávuni, herundir skattalóggávuni og aðrari lóggávu av týdningi fyri virksemið hjá loyvishavarinum.

Afturat tí, at loyvishavarin skal hava lokið allar sínar skyldur, skal loyvishavarin eisini hava víst á ein rakstrarverdan kolvetsnisfund.

Leining av loyvinum við atliti at framleiðslu er harumframt treytað av, at umsókn um leining verður latin inn í seinasta lagi 4 mánaðar innan leitiskeiðið sambært loyvinum er farið.

Umsókn um leining við atliti at framleiðslu

§ 5, stk. 3 í loyvinum ásetir nærrí reglur um hvussu umsóknir um leining av einum loyvi við atliti at framleiðslu skulu verða gjørðar.

Í umsóknini skal fyri tað fyrsta vera ein vátta um, at ein kolvetsnisfundur er ávistur undir slíkum umstöðum, at framleiðsla er tøknliga gjørlig og kann metast at loysa seg figgjarliga. Harafturat skal loyvishavarin vátta, at hann ætlað sær undir slíka framleiðslu.

Loyvishavarin skal eisini avmarka økið, sum sökt verður um leining fyri. Á hesum øki skal tað økið vera frámerkt, har kolvetsnisfundirnir verða mettir at liggja. Orsókin til, at loyvishavarin eisini verður biðin um at frámerkja økið, har kolvetsnisfundirnir liggja, er at finna í § 8, stk. 2 í lóginum um kolvetsnisvirksemi. Sambært hesari áseting skal leining av loyvinum við atliti at framleiðslu minst fevna um teir partar av loyvisókinum, sum fevna um rakstrarverdar kolvetsnisfundir.

Hetta merkir, at einki er til hindurs fyri, at loyvið verður longt fyri eitt øki, sum er størri enn økið, har rakstrarverdir fundir liggja. Hetta kann vera neyðugt, eitt nú um tað ikki ber til at staðfesta støddina av kolvetsnisfundinum við munandi vissu, ella um loyvishavarin hevur í hyggju at arbeiða víðari við onkrum áhugaverdum leitimiðum, sum liggja tætt við fundin.

Leining kann neyvan veitast fyri øki, sum liggja uttanfyri øki, sum loyvið upprunaliga varð veitt fyri. Fer ein kolvetsnisfundur út um upprunaliga loyvisøkið kann loyvishavarin tí neyvan fáa loyvið longt við atliti at framleiðslu fyri økið, sum liggur uttanfyri upprunaliga loyvisøkið.

Við umsóknini um leinging við atliti at framleiðslu skal vera ein frágreiðing, ið skjalprógvær metingarnar av fundinum, sum váttanin um kolvetnisfundin er grundað á.

Í frágreiðingini skulu vera lýsingar av og metingar um fundin av jarðfrøðiligum og jarðgoymslutøkniligum slagi og ein frágreiðing um framleiðslutøknili og figgjarligu metingarnar av fundinum, sum váttan loyvishavarans er grundað á.

Endamálið hjá myndugleikunum við at krevja hesar upplýsingar frá loyvishavaranaum er at gevá myndugleikunum neyvt innlit í viðurskifti av týdningi fyrir metingarnar, sum myndugleikarnir skulu gera í sambandi við, at loyvið verður longt við atliti at framleiðslu.

Økið, sum loyvið verður longt fyrir

Sambært § 5, stk. 4 í standardloyvinum er tað landsstýriskaðurin, sum avmarkar økið, sum loyvið verður longt fyrir við atliti at framleiðslu. Økið verður avmarkað við landafrøðiligum krosstølum og við dýpi.

Tá loyvið verður longt við atliti at framleiðslu skulu tvær avmarkingar gerast av økinum. Fyri tað fyrsta skal víddin á økinum, sum loyvið verður longt fyrir, avmarkast.

Av tí, at loyvishavarin hevur möguleikar fyrir at sökja um og fáa loyvið longt fyrir eitt øki, sum er størri enn sjálvur kolvetnisfundurin, skal tað økið, har sjálvur kolvetnisfundurin liggur, eisini avmarkast. Hetta er neyðugt í sambandi við víddargjaldið, sum loyvishavarin rindar fyrir loyvisøkið sambært § 7 í loyvinum. Hetta gjaldið, sum verður sett í mun til stöddina á loyvisøkinum, skal nevniliða ikki gjaldast fyrir økið, har kolvetnisfundir í framleiðslu liggja.

Harumframt skal økið avmarkast við dýpdarmeting. Framleiðsluøkið skal í minsta lagi metast at rökka so langt niður, sum loyvishavarin hevur borað. Eitt avmarkað øki kann harumframt fevna um fleiri fundir um hetta verður mett at vera neyðugt. Er talan eitt nú um fleiri fundir, sum liggja tættir, kann tað hugsast, at tað er skilabest at útvinna hesar undir einum. Landsstýriskaðurin kann tí leingja loyvið fyrir allar hesar fundir undir einum.

Neyvan verður altíð möguligt at avmarka kolvetnisfundin við fullkomiligi vissu. Um hetta kemur fyrir skal landsstýriskaðurin hava fyrilit fyrir tí, tá

hann tekur avgerð um, hvort onnur øki enn tey, har kolvetnisfundir liggja, skulu vera fevd av leingingini, og tá hann tekur avgerð um dýbdaravmarkingarnar.

Leiðbyggiætlan

Tá loyvishavarin hevur lokið treytirnar í § 5 verður loyvið longt við atlini at framleiðslu. Hetta merkir tó ikki, at loyvishavarin er leysur av myndugleikunum og at allar treytirnar fyri leinging eru loknar. Nakrar treytir eru eisini, sum skulu lúkast eftir, at loyvið verður longt.

Í § 6 í loyvinum er ásett, at loyvishavarin innan eina freist, sum verður ásett av landsstýrismanninum, skal lata inn eina ætlan fyri útbygging og rakstur av kolvetnisfundinum. Hendan ætlanin skal góðkennast av landsstýrismanninum í oljumálum. Loyvishavarin skal eisini seta í verk framleiðslu til ta tíð, sum er ásett í sambandi við góðkenningina av leiðbyggiætlanini.

Niðurstøða

Hendan grein hevur viðgjört nakrar av teimum spurningum, sum hava við loyvi til at leita eftir og framleiða kolvetni at gera. Talan hevur í høvuðsheitum verið um spurningar, sum hava við leitingina at gera.

Føroysk oljulóggáva er serføroysk eins og loyvini, sum eru latin til leiting eftir og framleiðslu av kolvetnum eru evnaði til av føroyskum myndugleikum. Føroykskir myndugleikar hava eisini staðið fyri samráðingum við oljufelög um umsóknir um loyvi eins og føroykskir myndugleikar hava havt eftirlit við tí leitingarvirksemi, herundir teimum leitiboringum, sum higartil hava verið á føroyskum øki.

Hóast oljulóggávan er serføroysk er greitt, at hon eins og loyvini, ið eru veitt í stóran mun hava sína fyrimynd í royndum, sum onnur lond hava gjört í sambandi við leiting eftir kolvetnum á teirra økjum. Eisini hava føroykskir myndugleikar í stóran mun hugt at teimum royndum, sum aðrir myndugleikar hava gjört í samsvarandi virksemi.

Higartil munnu tey flestu vera samd um, at úrslitið av arbeiðinum hjá føroyskum myndugleikum hevur verið gott og at tað hevur eyðnast at fáa munadygg úrslit uttan at hetta hevur kostað føroyska samfelagnum tær stóru upphæddirnar.

Hinvegin eיגur eisini at verða hugsað um, at ílögurnar og servitanin, sum skal til fyrí at tryggja eina framhaldandi munadygga leiting á føroyskum øki gera, at føroyska samfelagið eisini framestir fer at hava tørv á einum góðum samstarvi við oljufelögini.

Tað er greitt, at avbjóðingin fer at vera enn størri um farið verður undir framleiðslu av kolveturnum á føroyskum øki. Hetta verður ikki minst galldandi fyrí føroyskar myndugleikar. Eitt framleiðsluskeið fer eisini at seta størri krøv til lóggávuverkið, sum ivaleyst skal mennast fyrí at tryggja, at myndugleikarnir hava neyðugar heimildir at stýra kolveturnisvirkseminum, øllum føroyska samfelagnum at gagni.